

ขึ้นโขนชิงธง : ประเพณีแห่พระแข่งเรือ อำเภอลำสน จังหวัดชุมพร
การอนุรักษ์และสืบสาน เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์

Khun Khon Ching Thong: the Tradition of a Boat Race for Monks in a Procession, Lang
Suan District, Chumphon Province. Conservation and Inheritance to Promote the
Management of Learning History Subjects

ณัฏ ยันต์ทอง

อาจารย์ วิทยาลัยทองสุข

Thanat Yanthong

Lecturer, Thongsuk College

Email: angkor1234@hotmail.com

วันที่รับบทความ: 6 มีนาคม 2567; วันแก้ไขบทความ 8 เมษายน 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 16 เมษายน 2567

Received: March 6, 2024; Revised: April 8, 2024; Accepted: April 16, 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องขึ้นโขนชิงธง : ประเพณีแห่พระแข่งเรือ อำเภอลำสน จังหวัดชุมพร การอนุรักษ์และสืบสาน เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) อนุรักษ์และสืบสานประเพณีแห่พระแข่งเรือยาวขึ้นโขนชิงธง อำเภอลำสน จังหวัดชุมพร 2) ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านทับวัง พื้นที่วิจัย ได้แก่ โรงเรียนบ้านทับวัง ตำบลบ้านควน อำเภอลำสน จังหวัดชุมพร

กลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็นกลุ่ม ดังนี้ 1) กลุ่มผู้รู้ (Key informant) เป็นกลุ่มบุคคลที่เป็นผู้ให้ข้อมูลในเชิงลึก ด้านประวัติศาสตร์ ประเพณี พิธีกรรม สังคม ที่เกี่ยวกับประเพณีแห่พระแข่งเรือ ขึ้นโขนชิงธง อำเภอลำสน จังหวัดชุมพร จำนวน 20 คน 2) กลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual informant) บุคคลที่เคยร่วมในขบวนแห่พระหรือเป็นผู้ร่วมแข่งเรือยาวขึ้นโขนชิงธง จำนวน 30 คน 3) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป (General informant) คือ กลุ่มบุคคลที่เป็นประชากรชาวอำเภอลำสน จังหวัดชุมพร ที่เคยรับรู้หรือเคยสัมผัสและรับชมการแห่พระแข่งเรือขึ้นโขนชิงธง โดยวิธีการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณลักษณะแล้วนำเสนอผลการศึกษาในแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย พบว่า 1) การศึกษาประวัติความเป็นมาประเพณีแห่พระแข่งเรือยาวขึ้นโขนชิงธง อำเภอลำสน จังหวัดชุมพร นำมาเป็นองค์ความรู้ใหม่ในการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านทับวัง 2) ผลการส่งเสริมการเรียนการสอนด้วยองค์ความรู้ใหม่ เรื่อง ประเพณีแห่พระแข่งเรือขึ้นโขนชิงธง อำเภอลำสน จังหวัดชุมพร มาจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านทับวัง โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การกำหนดประเด็นศึกษา 2) การรวบรวม

หลักฐาน 3) การวิเคราะห์ การตีความ และประเมินหลักฐาน 4) การสรุปและเชื่อมโยงข้อเท็จจริง จากการศึกษาหลักฐานต่างๆ ผู้ศึกษาจะพบว่าข้อมูลที่เกี่ยวข้อง 5) การนำเสนอข้อเท็จจริง จากการตรวจสอบผลงานนักเรียนการบันทึกเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น แสดงได้ว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการทางประวัติศาสตร์ทั้ง 5 ขั้นตอนเป็นอย่างดี สามารถนำเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ในหัวข้อประเพณีแข่งเรือขึ้นโขนชิงธง อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ในภาพรวมนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนวิชาประวัติศาสตร์ ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกคน

คำสำคัญ: ขึ้นโขนชิงธง; การอนุรักษ์และสืบสาน; การจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์

Abstract

Research on Khun Khon Ching Thong: Tradition of the boat race parade, Lang Suan District, Chumphon Province, conservation and continuation. To promote the learning of history subjects. Its purpose is to 1) To conserve and preserve Khun khon ching tong Boat Race Traditional of Lunguan District, Chumphon Province. 2) To promote the learning of historical subjects for 6th Grade of Bantupwang School. Research areas include: Bantupwang School, Bankuan Subdistrict, Lunguan District, Chumphon Province.

Sample group divided into groups as follows 1) Key informant is a group of individuals who provide in-depth information. History, traditions, rituals and social that about Khun khon ching tong Boat Race Traditional of Lunguan District, Chumphon Province amount 20 people. 2) Casual informant is the person who procession participate or competitor Khun khon ching tong Boat Race amount 30 people. 3) General informant is the people of Lunguan District, Chumphon Province that ever been or ever watching the Khun khon ching tong Boat Race. By interview, Feature Analysis and present the results in a descriptive analytical.

Research has found that 1) The background of result is a historical study of Khun khon ching tong Boat Race of Lunguan District, Chumphon Province for in order to be a new knowledge to learn about historical subjects for 6th Grade of Bantupwang School. 2) New knowledge of teaching and learning “Khun khon ching tong Boat Race Boat Race of Lunguan District, Chumphon Province Story” to administer teaching historical subjects for 6th Grade of Bantupwang School by way of historical 5 step process as follows: 1) Determination issues 2) Gathering evidence 3) The analysis, Interpretation and Assess evidence 4) summary and

associate facts. The study evidence, the study found that Related information 5) Facts present from check of student's work, recording a local historical story show that Student have a better understanding about how the history of the 5 stages as well. It is possible to bring historical stories on Khun khon ching tong traditions Boat Race of Lungsuan District, Chumphon Province. Overall student of 6th Grade study in historical subjects through all pass the assessment criteria

Keyword: Khun Khon Ching Thong; conservation and inheritance; History learning management

บทนำ

วิชาประวัติศาสตร์ เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมที่ถูกกำหนดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษา พุทธศักราช 2551 เป็นวิชาที่มีความสำคัญเพราะถือว่าเป็นรากฐานของวิชาการทุกสาขา และงานค้นคว้าทางประวัติศาสตร์เป็นรากฐานของความรู้ที่ นักประวัติศาสตร์รุ่นหลังจะนำไปต่อยอด นักวิชาการสาขาที่ใกล้เคียงอาจนำไปใช้อ้างอิง หรืออาจารย์นำไปปรับใช้ในการสอน ซึ่งล้วนเป็นประโยชน์ทางวิชาการ (วินัย พงศ์ศรีเพียร, 2556) ทั้งนี้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ทรงนิพนธ์ในบทนำเอกสารประกอบคำสอนวิชาประวัติศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าครั้งสมัยพระองค์ทรงเข้ารับราชการเป็นอาจารย์สอนวิชาประวัติศาสตร์ ความเป็นมาว่า “การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ทำให้เราเข้าใจสังคมของเราทั้งในด้านสิ่งที่ผ่านมาแล้วสิ่งที่อยู่ในปัจจุบันและสิ่งที่จะดำเนินต่อไปในอนาคตให้แจ่มชัดขึ้น” ซึ่ง สิริทิโชค ปาณะศรี(2565) มีความเห็นสอดคล้องว่าประวัติศาสตร์ คือ เรื่องราวอันต่อเนื่องกันของการโต้ตอบระหว่างนักประวัติศาสตร์กับหลักฐานข้อเท็จจริงซึ่งเป็นการถกเถียงกันระหว่างปัจจุบันกับอดีตที่ไม่มีที่สิ้นสุด ประวัติศาสตร์จะช่วยให้มนุษย์เข้าใจสังคมกับอดีตและช่วยให้มนุษย์ควบคุมสังคมในปัจจุบันได้ดียิ่งขึ้น (พิสิฐ ตั้งพรประเสริฐ, 2566)

หลังสวนเป็นอำเภอหนึ่งที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งครั้งหนึ่งเคยเป็นอำเภอที่มีศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวสูง เนื่องจากมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณสถาน วัฒนธรรม สถาปัตยกรรม เช่น ปากน้ำหลังสวน เกาะพิทักษ์ สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ชุมพร ถ้ำเขาเงิน เป็นต้น จึงทำให้มีนักท่องเที่ยวนิยมไปเที่ยวชมเป็นจำนวนมาก ซึ่งนอกจากสถานที่ท่องเที่ยวทางกายภาพแล้ว อำเภอหลังสวนยังเป็นอำเภอที่มีศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชุมชนที่น่าสนใจเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะงานประเพณีที่ถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของอำเภอ หลังสวน คือ งานประเพณีแห่พระแข่งเรือขึ้นโขงชิงธง แต่ปัญหาของอำเภอหลังสวนก็เช่นเดียวกับที่อื่นๆ นั่นคือ การเผชิญกับความเสื่อมถอยทางวัฒนธรรม ซึ่งวัฒนธรรมบางอย่าง โดยเฉพาะวัฒนธรรมทางภาษาที่เคยมีความหลากหลาย

ในอำเภอ เช่น เพลงบอก เพลงนา เพลงเรือ เป็นต้น ปัจจุบันมีการร้องเล่นกันน้อยมาก คนอายุ 40 ปีขึ้นไปจึงจะฟังเพลงเหล่านี้ได้เข้าใจและสนุกสนาน เพราะเมื่อครั้งที่อยู่ในวัยเด็กได้พบกับการร้องการเล่นในเทศกาลต่างๆ ทุกปี แม่เพลงพื้นบ้านเหล่านี้ก็แก่ชราลงไปมากและบางท่านก็เสียชีวิตไปแล้ว (พิสิฐ ตั้งพรประเสริฐ, 2566) ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการปรับปรุง พัฒนา และอนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรมที่ยังหลงเหลืออยู่อย่างเร่งด่วน เพื่อเป็นมรดกแก่คนหลังสวนในยุคต่อไป ประเพณีแห่พระแข่งเรือขึ้นโขนชิงธง อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร เป็นประเพณีเก่าแก่ของอำเภอหลังสวน ซึ่งมีมากกว่า 100 ปี ประเพณีแห่พระแข่งเรือขึ้นโขนชิงธง เป็นประเพณีที่ชาวอำเภอหลังสวน ภาคภูมิใจมาก ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนเมื่อถึงเทศกาลงานประเพณีนี้ต่างพากันกลับบ้าน เพื่อร่วมงานประเพณีและพบปะเยี่ยมเยียนพ่อแม่ ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง นอกจากนี้หน่วยงานของรัฐ เอกชน และประชาชนโดยทั่วไปต่างให้การสนับสนุน ร่วมแรงร่วมใจในการจัดงานประเพณีนี้เป็นอย่างดี (สุริยา ปาระจุม, 2564) อย่างไรก็ตาม ขณะนี้ประเพณีแห่พระแข่งเรือขึ้นโขนชิงธง อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร กำลังเผชิญกับความเสื่อมถอย อันเนื่องมาจากปัจจัยต่างๆ ได้แก่ เยาวชนคนรุ่นใหม่ไม่สนใจพายเรือแข่งมากนัก เนื่องจากต้องทุ่มเทแรงกายแรงใจในการฝึกซ้อมอย่างหนัก ผู้คนเริ่มมาเที่ยวงานน้อยลงเนื่องจากเยาวชนรุ่นใหม่หันไปสนใจสิ่งที่เป็นเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ มากกว่าการเที่ยวงานประเพณี (อัษฎายุทธ พุทธิ, 2559)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาประวัติความเป็นมาของประเพณีแห่พระแข่งเรือขึ้นโขนชิงธง อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ประวัติความเป็นมาของประเพณีในท้องถิ่น ซึ่งในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง วิธีการทางประวัติศาสตร์ คือ การศึกษาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์มีขั้นตอนตั้งแต่การกำหนดหัวข้อ การรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบข้อมูล จัดลำดับข้อมูล การนำเสนอ โดยการศึกษาประเพณีในท้องถิ่นครั้งนี้ ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ 5 ขั้นตอน เน้นการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้ปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่พึงามให้นักเรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา ประเพณีแห่พระแข่งเรือขึ้นโขนชิงธง อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร
2. เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านทับวัง

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องขึ้นโขนชิงธง : ประเพณีแห่พระแข่งเรือ อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร การอนุรักษ์และสืบสาน เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ ผู้วิจัย โดยเป็นการวิจัยการวิจัยนี้เป็นการใช้วิธีวิจัยแบบรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Document)

เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Study) โดยการสำรวจ สัมภาษณ์ สังเกต และการสนทนากลุ่ม ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง ในครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขอบเขต ดังนี้

ขอบเขตด้านประชากร

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้คัดเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ที่เป็นแหล่งที่มีประวัติความเป็นมา เป็นแหล่งที่มีเอกลักษณ์ (ที่มีเอกลักษณ์ใกล้เคียงกัน) (ในตะวัน กำหอม. 2559) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. กลุ่มผู้รู้ (Key informant) เป็นกลุ่มบุคคลที่เป็นผู้ให้ข้อมูลในเชิงลึกด้านประวัติศาสตร์ ประเพณี พิธีกรรม สังคม ที่เกี่ยวกับประเพณีแห่พระแข่งเรือยาวขึ้นโขนชิงธง อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี จำนวน 20 คน ประกอบด้วย นักวิชาการ ทั้งที่เป็นนักวิชาการอิสระ และนักวิชาการประจำองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำชุมชน อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ

2. กลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual informant) ครู นักเรียนโรงเรียนบ้านทับวังที่เคยเข้าร่วมประเพณีแห่พระแข่งเรือขึ้นโขนชิงธง จำนวน 30 คน

3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป (General informant) คือ กลุ่มบุคคลทั่วไปที่เป็นประชากรชาวอำเภอลำสนธิและอำเภอลำไทร จังหวัดลพบุรีที่เคยรับรู้หรือเคยสัมผัสและรับชมงานแห่พระแข่งเรือขึ้นโขนชิงธง จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้ ผู้วิจัยใช้วิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) แบบประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) และการประชุมเชิงปฏิบัติการ(Workshop) ดังนี้

1) แบบสัมภาษณ์ (Interview) มี 1 แบบดังนี้

แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อใช้สัมภาษณ์ตามแนวทางแบบสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้แต่ละประเด็นคำถาม โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาคำตอบตามกรอบแนวความคิดและความมุ่งหมายของการวิจัย ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง 1 ชุด ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์ประวัติความเป็นมา ความเชื่อ หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ประเพณีที่ปฏิบัติกันมาของประเพณีแห่พระแข่งเรือขึ้นโขนชิงธง

2) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ผู้วิจัยได้ใช้ วิธีการนี้ ในการศึกษาวิจัยด้วยซึ่งใช้เก็บข้อมูลกลุ่มและเป็นการตรวจสอบข้อมูลในประเด็นต่างๆ โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ คือ กลุ่มผู้รู้ ผู้นำชุมชน ครู กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยการกำหนดกลุ่มละประมาณ 5 - 10 คน ในพื้นที่ ในการสนทนาผู้วิจัยจะ

กล่าวนำและให้กลุ่มแสดงความคิดเห็นในอย่างเปิดเผยและข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยจะได้จัดทำเป็นใบงานประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับความมุ่งหมายของการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำไปวิเคราะห์ตามความมุ่งหมายของการวิจัยต่อไปพร้อมกับข้อมูลที่ได้จากวิธีอื่นๆ

3) การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)

ผู้วิจัยได้ใช้ วิธีการนี้ ในการศึกษาวิจัยด้วยซึ่งใช้เก็บข้อมูลกลุ่มและเป็นการตรวจสอบข้อมูล ในประเด็นต่างๆ โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนที่ทำการศึกษา จำนวนพื้นที่ คือ กลุ่มผู้นำชุมชน ครู กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล โดยการกำหนดกลุ่มละประมาณ 5 - 10 คน ในประชุมเชิงปฏิบัติการ จะกล่าวนำและให้กลุ่มแสดงความคิดเห็นในอย่างเปิดเผยและข้อมูลที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้วิจัยจะได้จัดทำเป็นแบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการ ประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับความมุ่งหมายของการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำไปวิเคราะห์ตามความมุ่งหมายของการวิจัยต่อไปพร้อมกับข้อมูลที่ได้จากวิธีอื่น ๆ

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ขั้นตอนคือ

การเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นที่ 1 เรียกว่า การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการศึกษาเอกสาร ตำรา หนังสือ วิชาการ สอบถามข้อมูลจากชุมชน และเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุมชน

การเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นที่ 2 เรียกว่า การเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยผู้เก็บข้อมูลยึดหลัก “องค์รวม” (Holistic) ตามแนวคิดของงามพิศ สัตย์สงวน (2539 : 53-55) อ้างอิงใน ในตะวัน กำพอม. 2559) ดังนี้ ผู้วิจัยใช้เวลาในการศึกษาภาคสนาม (Field Studies) ประมาณ 6 เดือน เพื่อเก็บรวบรวม ข้อมูลเชิงคุณภาพ

1) แบบสัมภาษณ์ (Interview) ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

1.1) การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ (Formal Interviews) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด ทำการสัมภาษณ์ตามแนวแบบสัมภาษณ์เพื่อหาคำตอบตามความมุ่งหมายของการวิจัย โดยมีแบบสัมภาษณ์ และเครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายภาพ วิดีโอบันทึกภาพและเสียง เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1.2) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบ่งเป็น 1 ชุด แต่ละชุดใช้ สำหรับสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ กลุ่มผู้นำชุมชน ครู กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ฯลฯ

2) แบบสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่มกับคน ชุมชนในพื้นที่ชุมชนที่ทำการศึกษา จำนวนพื้นที่ พื้นที่ที่ทำการศึกษาและเป็นพื้นที่ ประกอบด้วย ผู้รู้ ผู้ปฏิบัติและนักท้องถิ่น มาร่วมสนทนากลุ่มตามกรอบและจุดมุ่งหมายของการวิจัย โดยใช้แบบบันทึกเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

3) การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ผู้วิจัยใช้เทคนิคการประชุมเชิงปฏิบัติการกลุ่มกับคน ชุมชนในพื้นที่ชุมชนที่ทำการศึกษา จำนวนพื้นที่ที่มาร่วมสนทนากลุ่มตามกรอบและจุดมุ่งหมายของการวิจัย

กรอบประเด็นในการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่ออนุรักษ์และพัฒนาส่งเสริมประเพณีแห่พระแข่งเรือขึ้นโขง โดยใช้แบบบันทึกเสียง วิดีโอบันทึกภาพและเสียงเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

3. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การจัดกระทำข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบข้อมูลจากเนื้อหาที่ได้จากการศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การบันทึกข้อมูล การสังเกต

(1) การบันทึกข้อมูลใช้แบบสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และการจดบันทึกลงในสมุดบันทึกและกล้องถ่ายรูปในการบันทึกภาพที่เป็นกิจกรรมทางสังคมซึ่งถือว่าเป็นวิถีชีวิตของชาวชุมชน

(2) นำข้อมูลในแต่ละวันมาสรุปและจัดหมวดหมู่ การจำแนกข้อมูลเป็นชนิด จัดหมวดหมู่ข้อมูลตามแต่ละประเภทที่ตั้งไว้ เพื่อตอบคำถามการวิจัยและตามความมุ่งหมายของการวิจัย

(3) ข้อมูลเพิ่มเติมในเทปที่บันทึกเสียงมาในแต่ละวันก็จะถอดเทปบันทึกเสียงเพื่อเติมเต็มเนื้อหาหรือข้อมูลที่ขาดหายไปจากแบบสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และจดบันทึกให้ครบถ้วน ทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล โดยใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Methodological triangulation) หากมีส่วนใดที่ยังไม่สมบูรณ์ จะทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเป็นกรณีไป

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการจัดและทำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ตำรา หนังสือวิชาการและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้มาจากแบบสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การจดบันทึก การอัดเทปและการบันทึกภาพ จัดเป็นหมวดหมู่ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยแล้วดำเนินการนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพตามความมุ่งหมายและกรอบตามความคิดที่กำหนดไว้ โดยใช้แนวคิด ของ ในตะวัน กำหอม (2559) ได้แก่ การวิเคราะห์แบบอุปมัย (Analytic Induction) และการวิเคราะห์โดยการจำแนกข้อมูล (Typological Analysis) ดังนี้

(1) การวิเคราะห์แบบอุปมัย (Analysis Induction) เป็นวิธีวิเคราะห์ข้อมูล โดยการสร้างข้อมูลจากข้อมูลที่เป็นรูปธรรมหรือปรากฏที่มองเห็นจากการลงภาคสนาม เป็นต้นว่า ขนบประเพณีวัฒนธรรม ประเพณีที่ปฏิบัติกันมา พิธีกรรม ความเชื่อ ที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่และหลักฐานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

(2) การวิเคราะห์โดยการจำแนกข้อมูล (Typological Analysis) เป็นวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำข้อมูลมาจัดจำแนกเป็นประเภทตามความมุ่งหมายของการวิจัยและจึงวิเคราะห์ด้วยทฤษฎี เพื่อมาอธิบายสภาพสังคมของชุมชนที่มีการเปลี่ยนแปลงและบทบาทหน้าที่ขององค์ภายในชุมชนที่ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมภายนอกมากระทบชุมชนดั้งเดิมและนำไปสู่การดำรงอยู่ของภูมิปัญญาพื้นบ้านของชุมชนโดยใช้วัฒนธรรมและทฤษฎีต่างๆในการวิเคราะห์ตามการมุ่งหมายและกรอบแนวความคิดในการวิจัย

4. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลงานวิจัยนั้น หลังจากที่ได้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนหนึ่งแล้วและเพื่อให้ผลการวิจัยที่ได้เป็นที่ยอมรับของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลและมีความสอดคล้องกับความเป็นจริงมากที่สุด ผู้วิจัยจึงได้กำหนดให้มีการพิจารณาและวิพากษ์ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ โดยเสนอต่อที่ประชุมของกลุ่มและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีส่วนร่วมในการวิจัยให้ทราบ ในการพิจารณาตามประเด็นที่ทำการศึกษาวิจัยเรื่องตามกรอบแนวคิดทฤษฎีรวมทั้งของเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำเสนอข้อมูลพร้อมภาพประกอบบางขั้นตอน ของประเพณีวัฒนธรรม ความเชื่อและพิธีกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชน โดยใช้แบบการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ประวัติความเป็นมา ประเพณีแห่พระแข่งเรือขึ้นโขนชิงธง อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

งานประเพณีแห่พระแข่งเรือยาวขึ้นโขนชิงธง อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร มีประเพณีปฏิบัติที่สืบทอดกันมายาวนาน กิจกรรมในงานซึ่งถือปฏิบัติกันมา ประกอบด้วย กิจกรรมทางบกและกิจกรรมทางน้ำ โดยมีรายละเอียดดังนี้ กิจกรรมทางบก เริ่มต้นขึ้นในตอนค่ำของวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 โดยจัดให้มีพิธีสมโภชน์เรือพระบก บริเวณลานจอดรถเฉลิมชัย ตลาดหลังสวน (ในบางปีจัดขึ้นบริเวณถนนหลังสวนตั้งแต่ธนาคารออมสินจนถึงสะพานลอตรถไฟ) รุ่งขึ้นในตอนเช้าประมาณ 06.00 น. ของวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 ซึ่งตรงกับวันออกพรรษาพระภิกษุจากแทบทุกวัดในอำเภอหลังสวน กว่า 500 รูป จะออกมารับบิณฑบาตและรับพุ่มผ้าป่าตามบ้านพร้อมกันโดยมีพุทธศาสนิกชน อำเภอหลังสวน และอำเภอใกล้เคียง มาร่วมกันทำบุญตักบาตรตลอดเส้นทางถนนสายหลังสวน บางบ้านก็ได้มีการตั้งพุ่มผ้าป่าไว้หน้าบ้าน ซึ่งจะมีพระภิกษุมารับพิจารณาผ้าป่าพร้อมทั้งให้ศีลให้พร นอกจากนี้คณะกรรมการยังจัดประกวดแต่งกายผ้าไทยสำหรับผู้ที่มาร่วมทำบุญตักบาตรด้วย และต่อจากนั้นในตอนสายจะมีขบวนแห่พระแห่เรือพระบกจากวัดต่างๆ ที่ประดับตกแต่งด้วยความประณีตวิจิตรบรรจง ซึ่งโดยปกติจะใช้วัตถุดิบเป็นผลไม้ ดอกไม้ ใบไม้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นเป็นสำคัญ (ปัจจุบันหลายวัดมีการซื้อดอกไม้และอุปกรณ์สำเร็จรูปต่างๆ จากต่างท้องถิ่นมาตกแต่งเพื่อความสวยงามและมุ่งหวังให้ได้รับถ้วยพระราชทานและเงินรางวัล) จัดเป็นริ้วขบวนสวยงามด้วยจากความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจของชาวบ้านในตำบลและอำเภอต่างๆ โดยมีรถเชิญโล่และถ้วยพระราชทานและรูปหล่อจำลองพระเทพวงศาจารย์นำขบวนภายในขบวนจะสลับด้วยกลองยาว วงโยธวาทิต ขบวนล้อเลื่อน ตลกขบขัน ประเพณี ขบวนพ้อนรำและการแสดงของนักเรียน นักศึกษาจากสถาบันการศึกษาต่างๆ รวมทั้งองค์กรภาครัฐและเอกชน ที่แต่งกายด้วยเสื้อผ้าอันสวยงาม มีการประกวดแห่เรือพระบกโดยผู้ที่ชนะการประกวดจะได้รับถ้วยพระราชทานของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ซึ่งเกณฑ์ในการจัดเรือ พระบก มีดังนี้ คือ 1) ต้องเป็นเรือที่ถูกต้องตามประเพณีโบราณ (รถยนต์หรือรถลาก) 2) ภายในเรือจะต้องมีพนมพระพระพุทธรูป พระสงฆ์ ข้องกลอง มีขบวนชักลาก 3) มีการตกแต่งประดับประดาที่สื่อความหมายในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาปาง

พระพุทธเจ้าเสด็จจากดาวดึงส์หรือปางลีลา หรือปางเปิดโลก 4) จะต้องเป็นผู้ชักลากเรือพระบกที่แต่งกายสวยงามสมพระเกียรติกับขบวนแห่โล่และถ้วยพระราชทานเป็นระเบียบ จำนวนไม่น้อยกว่า 50 คน 5) ผู้ชักลากต้องมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยในระหว่างที่อยู่ในขบวนแห่โล่และถ้วยพระราชทาน 6) ต้องรักษาระยะห่างระหว่างขบวนพอสสมควร ไม่ควรเกิน 10 เมตร 7) เรือที่ประสงค์จะเข้าประกวดต้องนำเรือเข้าสมโภชน์ตามวัน เวลา สถานที่ที่ทางคณะกรรมการกำหนด ส่วนเกณฑ์ในการส่งกลองยาวเข้าประกวดและร่วมมิดังนี้ คือ คู่ตีกลองยาวและผู้ฟ้อนรำ ต้องมีไม่น้อยกว่า 35 คน มีการแต่งกายสวยงาม มีความเป็นระเบียบแสดงถึงความพร้อมเพรียง -มีการฟ้อนรำและแสดงลีลาที่สวยงามพร้อมเพรียง การแสดงต้องไม่หยุดอยู่กับที่ตรงต่อเวลาและเชื้อฟังกรรมการ ต้องรักษาระยะห่างระหว่างขบวนพอสสมควร ไม่ควรเกิน 10 เมตร ขบวนแห่ทางบกถือเป็นกิจกรรมสำคัญที่แสดงถึงความสมัครสมานสามัคคีของชุมชน(ในบางปีคณะกรรมการจัดงานได้จัดให้มีงานเปิดเมืองกินฟรี ในเย็นวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 โดยจะมีประชาชน ร้านค้า บริษัทห้างร้าน ในอำเภอหลังสวน จะจัดนำอาหารคาวหวาน นำออกมาตั้งเป็นซุ้มอาหารทั้งสองข้างถนน ในย่านธุรกิจการค้า ตั้งแต่บริเวณตลาดสดเทศบาลเมืองหลังสวน ไปจนถึงที่ทำการไปรษณีย์หลังสวนระยะทางประมาณ 1.2 กิโลเมตร พร้อมมีเวทีการแสดงเป็นระยะๆ กิจกรรมนี้เริ่มมีครั้งแรกในปี พ.ศ. 2547

2. เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านทับวัง

วิชาประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การศึกษาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 กิจกรรมการบันทึกการศึกษาเรื่องราวในท้องถิ่นโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ มาตรฐานการเรียนรู้ มาตรฐาน 4.1 เข้าใจความหมายสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็นระบบ ซึ่งมีจุดประสงค์การเรียนรู้ดังนี้

1. อธิบายการนำวิธีการทางประวัติศาสตร์มาใช้ศึกษาเรื่องราวในท้องถิ่น
2. จำแนกหรือลำดับขั้นตอนวิธีการศึกษาประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น
3. มีความสนใจศึกษาเรียนรู้ประวัติศาสตร์เรื่องราวในท้องถิ่นของตนเอง

โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

1. ครูให้นักเรียนฝึกทักษะการศึกษาเรื่องราวในท้องถิ่นโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ โดยให้นักเรียนฝึกบันทึกเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของตนเอง โดยให้นักเรียนคิดออกมาเป็นชิ้นและนำเสนอ

2. การบันทึกเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น ครูได้กำหนดหัวข้อที่จะศึกษา คือ ประเพณีแห่พระแข่งเรือขึ้นโขงชิงธง อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ครูแจกใบความรู้ เรื่อง ประเพณีแห่พระแข่งเรือขึ้นโขงชิงธง ให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าจากใบความรู้ และนำเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นบันทึกนำเสนอ เพื่อทดสอบทักษะความรู้ในการบันทึกเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของนักเรียน

3. จากการตรวจผลงานนักเรียน แสดงได้ว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการทางประวัติศาสตร์ทั้ง 5 ขั้นตอนเป็นอย่างดี สามารถนำเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ในหัวข้อประเพณีแห่แข่งเรือขึ้นโขงชิงธง อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ในภาพรวมนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกคน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ประวัติความเป็นมา ประเพณีแห่พระแข่งเรือขึ้นโขงชิงธง อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

การดำเนินชีวิตของคนหลังสวนมีความผูกพันกับแม่น้ำมานาน โดยได้อาศัยน้ำในแม่น้ำหลังสวนเพื่อการเพาะปลูกเนื่องจากอาชีพของคนหลังสวนส่วนใหญ่คือ การทำสวนผลไม้ ซึ่งจะต้องใช้น้ำเพื่อความเจริญเติบโตของไม้ผล ในสมัยโบราณคนหลังสวนยังใช้แม่น้ำเป็นเส้นทางจราจรไปมา เพื่อที่จะ ไปเยี่ยมเยียนซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ยังใช้เป็นเส้นทางค้าขายระหว่างชนบทกับในเมือง โดยนำผลผลิตทางการเกษตรบรรทุกเรือเข้ามาขายในตลาดและกลับไปด้วยการซื้อของอุปโภค บริโภคที่จำเป็น ดังนั้นแทบทุกครัวเรือนจึงต้องมีเรือเพื่อใช้ในการเดินทางและการขนส่งผลผลิตทางการเกษตร จนกลายเป็นวิถีชีวิตชีวิตที่จะต้องผูกพันกับเรือและแม่น้ำ เมื่อฤดูกาลผลไม้เสร็จสิ้นลง ในเดือนกันยายนหรือเดือนตุลาคมคนหลังสวนก็จะหยุดพักผ่อนด้วยการทำบุญในเทศกาลทอดกฐิน ซึ่งมีขึ้นในวันแรม 1 ค่ำเดือน 11 ด้วยการนำเรือของตนมาตกแต่งองค์กฐินแล้วนำไปทอดตามวัดวาอารามต่างๆ ที่ตนนับถือศรัทธา ซึ่งวัดโดยส่วนใหญ่ในอำเภอหลังสวนล้วนแต่ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำทั้งสิ้น ขบวนเรือทอดกฐินจะเป็นเรือลำใหญ่ที่ตั้งองค์กฐิน ตกแต่งด้วยธงทิวอย่างสวยงาม นอกจากนั้นก็จะมีเรือขนาดรองลงมาพายนำและพายติดตามแห่แหนองค์กฐินไปตามคุ่มน้ำ มีพิณพาทย์ในเรือองค์กฐินบรรเลงอย่างสนุกสนานเสียงดังลั่นไปทั่วคุ่มน้ำ หลังจากทอดกฐินเสร็จเรียบร้อยแล้วจะมีการเล่นเรือเพลงและลงท้ายด้วยการพายเรือแข่งขัน การแข่งเรือของหลังสวนมีผู้สันนิษฐานว่าคงจะเกิดขึ้นราว พ.ศ. 2387 ในสมัยรัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งช่วงนั้นเมืองหลังสวนมีวัดเกิดขึ้นหลายวัด โดยที่วัดส่วนใหญ่อยู่ริมแม่น้ำเมื่อถึงวันแรม 1 ค่ำเดือน 11 ซึ่งเป็นวันออกพรรษา วัดต่างๆ จะแห่กฐินมายังวัดหลวงคือ วัดด่านประชากร ในส่วนของการแข่งขันเรือยวานั้น พอจะหาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่สามารถอ้างอิงได้ว่า การแข่งขันเรือยาวของอำเภอหลังสวนมีมานานแล้ว แม้เมื่อครั้งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ได้เสด็จประพาสถึงเมืองหลังสวนซึ่งขณะนั้นมีฐานะเป็นหัวเมืองจัตวาขึ้นตรงต่อกรุงเทพมหานครเมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2432 พระยาจตุรราชโกศการ (คอซิมเติก ณ ระนอง) เจ้าเมืองอำเภอหลังสวนในขณะนั้นได้จัดขบวนเรือรับเสด็จจากปากอ่าวไทย เพื่อนำเรือกลไฟพระที่นั่งทอนิครอฟต์ มาตามลำน้ำหลังสวนและเสด็จประทับที่ตำบลบางขันเงิน หนึ่งในขบวนเรือที่รับเสด็จในคราวนั้นคือ “เรือมะเขือยา” สังกัดวัดดอนชัย ซึ่งเป็นเรือยาวที่ใช้แข่งขันและครองความเป็นเลิศอยู่เสมอ ในสมัยนั้น (เมืองหลังสวน :อนุสรณ์ 100 ปี สวนศรี 2442 ถึง 2542. 2542 : 117 – 119) ปัจจุบันเรือลำนี้ยังอยู่ในสภาพดี เก็บรักษาไว้อย่างดีไม่ได้ใช้ในการแข่งขัน แต่

จะใช้เป็นเรือเกียรตินำขบวนพาเหรดเรือ ในการเปิดสนามแข่งขันทุกปี ประเพณีปฏิบัติที่สืบทอดกันมา ยาวนาน กิจกรรมในงานซึ่งถือปฏิบัติกันมา ประกอบด้วย กิจกรรมทางบกและกิจกรรมทางน้ำ สอดคล้องกับ งานวิจัยของ ญาณิศา บุญจิตร , (2554) การอนุรักษ์และสืบสานประเพณีแห่พระแข่งเรือยาวขึ้นโขงชิงธงอำเภอ หลังสวน จังหวัดชุมพร เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ผลวิจัยพบว่า 1) ประวัติความเป็นมาของงาน ประเพณีแห่พระแข่งเรือยาวขึ้นโขงชิงธง อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร เนื่องจากการดำเนินชีวิตของคนหลัง สวนมีความผูกพันกับแม่น้ำอาศัยแม่น้ำหลังสวนเพื่อการเพาะปลูก การสัญจรไป และใช้เป็นเส้นทางค้าขาย แทบทุกคร้วเรือนจึงมีเรือไว้ใช้เมื่อฤดูกาลผลไม้เสร็จสิ้นลงคนหลังสวนก็จะหยุดพักผ่อนด้วยการทำบุญใน เทศกาลทอดกฐิน ซึ่งมีขึ้นในวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 ด้วยการนำเรือของตนมาตกแต่งองค์กฐินแล้วนำไปทอด ตามวัดต่างๆ ที่ตนนับถือศรัทธา ขบวนเรือทอดกฐินจะมีเรือลำใหญ่ที่ตกแต่งด้วยธงทิวอย่างสวยงาม เมื่อ ทอดกฐินเสร็จจะมีการเล่นเรือเพลงและลงท้ายด้วยการพายเรือแข่งกัน ซึ่งการแข่งขันเรือยาวในระยะแรก ๆ ไม่มีการมอบรางวัลใดๆ เป็นการแข่งเรือเพื่อความสนุกสนาน ต่อมามีการพัฒนาขึ้นจนถึงปัจจุบันกลายเป็น เอกลักษณะการแข่งขันเรือยาวเมืองหลังสวน “หนึ่งเดียวในสยาม” 2) ประเพณีปฏิบัติในงานประเพณีแห่พระแข่ง เรือยาว อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ที่สืบทอดกันมายาวนาน ประกอบด้วย 1) กิจกรรมทางบก เริ่มต้นขึ้นใน ตอนค่ำของวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 โดยจัดให้มีพิธีสมโภชน์เรือพระบก รุ่งขึ้นในตอนเช้า พระภิกษุออกรับ บิณฑบาตและรับพุ่มผ้าป่าพร้อมกัน มีการจัดประกวดแต่งกายผ้าไทยสำหรับผู้ที่มาร่วมทำบุญตักบาตร จากนั้น ในตอนสายจะมีขบวนแห่เรือพระบกที่ประดับตกแต่งเอาไว้อย่างสวยงาม เคลื่อนขบวนไปตามถนนจนถึง บริเวณท่าน้ำวัดด่านประชากร และ 2) กิจกรรมทางน้ำ เริ่มพิธีเปิดในตอนบ่ายที่บริเวณหน้าท่าวัดด่าน ประชากร มีขบวนแห่เรือทางน้ำ และการแข่งขันเรือยาวขึ้นโขงชิงธง โดยใช้สนามแม่น้ำหลังสวน จากสะพาน รถไฟถึงบริเวณวัดด่านประชากร ระยะทางประมาณ 500 เมตร การตัดสินแพ้ชนะของเรือโดยเรือลำใดเข้าสู่ เส้นชัย ตามระเบียบการแข่งขันและจับแถบชัยไปได้ตามกติกาการแข่งขันจึงจะชนะ

2. การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านทับวัง

ในฐานะที่ผู้ศึกษาและครอบครัวเป็นส่วนหนึ่งของท้องถิ่น เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นจึงมีผล เกี่ยวเนื่องกับครอบครัวและตัวของนักศึกษา การเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับเหตุการณ์และความเป็นมาของท้องถิ่น จึงช่วยให้ผู้ศึกษาเข้าใจถึงความเป็นมาและรากฐานของตน ทำให้เกิดความรัก ความภาคภูมิใจและเห็นคุณค่า ของท้องถิ่น ซึ่งเป็นการช่วยส่งเสริมความมั่นคงของท้องถิ่นและประเทศชาติโดยรวมเรื่องราวของแต่ละท้องถิ่น มีความแตกต่างกันไปตามสภาพภูมิหลัง รวมทั้งข้อมูลหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นนั้นๆ แต่วิธีการทาง ประวัติศาสตร์ที่ใช้ในการศึกษาเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นไม่มีความแตกต่างกันมากนัก เนื่องจากวิธีการ ทางประวัติศาสตร์เป็นกระบวนการหรือขั้นตอนการศึกษาเพื่อให้ผู้ศึกษาสามารถสืบค้นเข้าถึงความจริงในอดีต โดยรวบรวมข้อมูลจากหลักฐานต่างๆ มาประเมินวิเคราะห์ และประมวลเรื่องราวด้วยเหตุผลที่น่าเชื่อถือและ สามารถตรวจสอบได้ จากการตรวจสอบผลงานนักเรียน แสดงได้ว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการ

ทางประวัติศาสตร์ทั้ง 5 ขั้นตอนเป็นอย่างดี องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษาประวัติความเป็นมาของประเพณี
แห่พระแข่งเรือ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและสามารถนำเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ในหัวข้อประเพณีแห่
แข่งเรือขึ้นโขงชิงธง อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ในภาพรวมนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียน
วิชาประวัติศาสตร์ ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกคนสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริยา ปาระจุม,(2564).การพัฒนา
หน่วยการเรียนรู้เรื่องประเพณีแห่พระแข่งเรือขึ้นโขงชิงธงกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและ
วัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อำเภอหลังสวนจังหวัดชุมพร ผลการวิจัยพบว่า 1) หน่วยการ
เรียนรู้ เรื่องประเพณีแห่พระแข่งเรือขึ้นโขงชิงธง มีระดับคุณภาพเท่ากับ 4.88 อยู่ในเกณฑ์ระดับดีมาก 2)
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยใช้หน่วยการเรียนรู้ เรื่องประเพณีแห่พระแข่งเรือขึ้นโขงชิงธง หลัง
เรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 3) ความพึงพอใจที่มีต่อหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง
ประเพณีแห่พระแข่งเรือขึ้นโขงชิงธง อยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ฤทัยพรรณ ทองจับ
,2565)เรื่องประเพณีชักพระ : การบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรมโรงเรียนบ้านคลองขุดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล ผลการวิจัยพบว่า
พบว่าประวัติความเป็นมาพิธีกรรมวัฒนธรรมสังคัมประเพณีชักพระ นำบูรณาการการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระ
การเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม 5 ขั้นตอนคือ 1.การบริหารจัดการการเรียนการสอน 2. การจัด
รายวิชา 3. การจัดการเรียนการสอน 4 .การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ 5
ขั้นตอนดังนี้ 1) กำหนดประเด็น 2) รวบรวมหลักฐาน 3) การวิเคราะห์ตีความประเมินหลักฐาน 4) สรุปเชื่อมโยง
ข้อเท็จจริง 5) นำเสนอข้อเท็จจริง 5. การประเมินจากการตรวจผลงานนักเรียนแสดงได้ว่านักเรียนมีความรู้
ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการทางประวัติศาสตร์ทั้ง 5 ขั้นตอนเป็นอย่างดีโดยการบูรณาการประเพณีชักพระ
สามารถนำเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ในประเพณีชักพระนักเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและ
วัฒนธรรมรายวิชาประวัติศาสตร์เข้าใจวางแผนประเพณีท้องถิ่นและผ่านเกณฑ์การประเมินทุกคน และ
สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพิชญา อินทจร(2562) ได้ศึกษาเรื่องการใช้หลักสูตรสถานศึกษา
รายวิชาประวัติศาสตร์ โรงเรียนวัดประสาธนิกร อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ผลวิจัยพบว่า 1) ด้านโครงสร้าง
หลักสูตรสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรท้องถิ่น 2) ด้าน
ปัจจัยนำเข้าในการใช้หลักสูตร เนื่องจากโรงเรียนมีครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ที่ไม่จบสาขาประวัติศาสตร์ จึง
ควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนเพิ่มเติมประสบการณ์การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ และควรให้
ครูผู้สอนทุกคนได้รับการนิเทศการสอน 3) ด้านการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ครูมีการวางแผน
การสอน แต่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอนยังเน้นการสอนแบบบรรยาย ทำให้นักเรียน
เกิดความรู้สึกไม่สนุกสนานในการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ ดังนั้นครูผู้สอนควรปรับปรุงการจัดกิจกรรมการ
เรียนรู้ให้นักเรียนเกิดความสุขในการเรียนรู้ 4) ผลการดำเนินการใช้หลักสูตร นักเรียนร้อยละ 100 ผ่านเกณฑ์
การประเมินผลการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ในด้าน

ความตระหนักและเจตคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์อยู่ในระดับมากขึ้นไป ร้อยละ 56.83 ครูและ
ผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อผลการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียนอยู่ในระดับมาก (3.64)

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1.1. จัดทำหลักสูตรท้องถิ่นว่าด้วยประเพณีในท้องถิ่นที่มีคุณภาพใช้ได้จริง
- 1.2. ควรเปิดสอนเป็นวิชาเพิ่มเติมในระดับมัธยม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

- 2.1 ศึกษาารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการอนุรักษ์ สืบสานและพัฒนาประเพณีแห่งพระแข่งเรือขึ้น
โขงชิงธง อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร
- 2.2 ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการจัดประเพณีแห่งพระแข่งเรือขึ้นโขงชิงธง อำเภอหลังสวน จังหวัด
ชุมพร
- 2.3 ศึกษาารูปแบบการจัดการศึกษาและการจัดการทางวัฒนธรรมเพื่อสร้างความภาคภูมิใจในความ
เป็นของชาวอำเภอหลังสวน

เอกสารอ้างอิง

- ญาณิศา บุญจิตร และสุชาติ มีสมบัติ. (2554). การอนุรักษ์และสืบสานประเพณีแห่งพระแข่งเรือยาวขึ้นโขง
ชิงธงอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. รายงานการวิจัย. กรม
ส่งเสริมวัฒนธรรม: กระทรวงวัฒนธรรม.
- ในตะวัน กำหอม.(2559).การวิจัยประยุกต์ทางวัฒนธรรม. เล่มที่ 1. โรงพิมพ์ทีคอม.จังหวัดมหาสารคาม.
กรุงเทพฯ: วิทยาลัยทองสุข.
- พิสิฐ ตั้งพรประเสริฐ.(2566). โครงการส่งเสริมความเข้มแข็งและสำนึกรักท้องถิ่นเชิงศิลปวัฒนธรรมของ
ชุมชนเมืองหลังสวน จ.ชุมพร ด้วยความร่วมมือเชิงวิชาการของสาขาศิลปศึกษา. หลักสูตร
ศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ฤทัยพรรณ ทองจับ.(2565). ประเพณีชักพระ : การบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการ
เรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมโรงเรียนบ้านคลองขุดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสตูล.หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษาและวัฒนธรรม.
กรุงเทพฯ: วิทยาลัยทองสุข
- วินัย พงศ์ศรีเพียร. (2556). สัมภาษณ์พิเศษ: ดร.วินัย พงศ์ศรีเพียร ถอดรหัสมนุษย์จากมนุษย์. วารสาร
ประชาคมวิจัย, 109(19), 29.

- สิทธิโชค ปาณะศรี.(2565). การจัดการแหล่งเรียนรู้เชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมพระธาตุแดนใต้.
นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช
- สุพิชญา อินทจร.(2562). การติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษา รายวิชาประวัติศาสตร์ โรงเรียนวัด
ประสาธนิกร อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร. คณะศึกษาศาสตร์. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สุริยา ปาระจุม.(2564). การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้เรื่องประเพณีแห่พระแข่งเรือขึ้นโขนชิงธงกลุ่มสาระการ
เรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อำเภอหลังสวน
จังหวัดชุมพร.หลักสูตรและการจัดการการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น.
- อัษฎายุธ พุทธิ.(2559). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ เรื่อง
การหาข้อเท็จจริง ทางประวัติศาสตร์ นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการใช้การจัดการเรียนรู้
แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ ประกอบฝังความคิด.วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต.สาขาวิชาหลักสูตร
และการเรียนการสอน บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.